

คลินิกภาคินิพนธ์ : บริการสนับสนุนการวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

Term Paper Clinic : Research Support Service for
Undergraduate Students

ทิพวรรณ สุขรวาย* จิราภรณ์ จันทร์คำ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ e-mail: tippawan@lib.cmu.ac.th*

บทคัดย่อ

บริการคลินิกภาคินิพนธ์ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือในการใช้และสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชาที่กำลังเรียนในกระบวนวิชาภาคินิพนธ์ ตามหลักสูตรของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเป็นกระบวนวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยเบื้องต้น โดยให้บริการแก่นักศึกษาทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การจัดบริการคลินิกภาคินิพนธ์มีขั้นตอนในการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางแผนจัดกิจกรรมบริการคลินิกภาคินิพนธ์ ประชาสัมพันธ์การบริการ จัดทำสื่อประกอบการให้บริการ ดำเนินการให้บริการ และประเมินผลการให้บริการ โดยเริ่มดำเนินการให้บริการตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 ผลจากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บริการ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.46

คำสำคัญ: บริการห้องสมุด; บริการสนับสนุนการวิจัย; ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

Term Paper Clinic service aims to help undergraduate students who study basic research courses in the Faculty of Associated Medical Sciences, Chiang Mai University to use and access the library resources for conducting their research and term papers. The service is available both for an individual student and for group of students. The process of this service includes five steps: the library planning for the service, public relations, instructional media and document preparation, performing user services and service evaluation. The service was

launched in January 2014. According to the library survey about the service, it found that the students were satisfied with this service at the high level ($\bar{X} = 4.46$).

**Keyword: Library Services, Research Support Services,
Faculty of Associated Medical Sciences, Chiang Mai University**

บทนำ

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาทุกระดับ ห้องสมุดจึงต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบัน ตลอดจนจัดบริการที่อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้กำหนดให้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิตในระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชา จัดการศึกษากระบวนการวิภาคินพนธ์ซึ่งมีรูปแบบของกระบวนการวิชาเกี่ยวกับการวิจัยเบื้องต้นอันเป็นความรู้พื้นฐานและแนวทางสำหรับนักศึกษาในการศึกษาต่อในระดับสูง หรือการทำวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพขั้นพื้นฐานและขั้นประยุกต์ในอนาคต ในการดำเนินการวิจัยนั้นจะมีขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาสารสนเทศ อาทิ การกำหนดหัวข้อวิจัย การค้นหาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเขียนโครงร่างและออกแบบการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานวิจัย การเขียนรายการเอกสารอ้างอิง เป็นต้น ขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยแหล่งสารสนเทศทั้งจากภายในห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศอื่นๆ

ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียนการสอน และการวิจัยของคณะเทคนิคการแพทย์ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการให้บริการช่วยการค้นหาเพื่อการทำภาคินพนธ์ของนักศึกษา จึงได้จัดให้บริการคลินิกภาคินพนธ์ เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือนักศึกษาในการใช้และการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งแนะนำวิธีการอ้างอิงเอกสาร ซึ่งจะช่วยให้การทำภาคินพนธ์เป็นไปด้วยความสะดวกและราบรื่น ตลอดจนเป็นการเพิ่มทักษะและสร้างประสบการณ์ของนักศึกษาในการใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิจัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. เพื่อจัดบริการสารสนเทศสนับสนุนการวิจัยแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

1. **วางแผนจัดกิจกรรมบริการคลินิกภาคินพนธ์** โดยจัดทำเป็นโครงการในแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2557 ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรม และรูปแบบที่ให้บริการ ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ให้บริการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ต้องการค้นคว้าสารสนเทศทางวิชาการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยในกระบวนวิชาภาคินพนธ์ของ 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ รังสีเทคนิค กิจกรรมบำบัด และกายภาพบำบัด จำนวนรวมทั้งสิ้น 267 คน

1.2 กำหนดกิจกรรมการให้บริการที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าเพื่อการทำภาคินพนธ์ในขั้นตอนของการสืบค้นสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบในการวิจัย การอ้างอิงเอกสาร และการเขียนรายงานวิจัยที่เป็นรูปเล่มของภาคินพนธ์

1.3 กำหนดรูปแบบการให้บริการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม กรณีที่ให้บริการเป็นกลุ่มนักศึกษาจะนัดหมายเวลากับบรรณารักษ์ไว้ล่วงหน้า

2. **ประชาสัมพันธ์การบริการ** หอสมุดดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการให้บริการคลินิกภาคินพนธ์ เพื่อให้นักศึกษาได้รับทราบและเห็นประโยชน์ของการใช้บริการ โดยใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารภายในคณะเทคนิคการแพทย์ ดังนี้

2.1 แจ้งบริการไปยังอาจารย์ที่ปรึกษาภาคินพนธ์ทางระบบ e-Office ซึ่งเป็นระบบการสื่อสารภายในของคณะเทคนิคการแพทย์ เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยประชาสัมพันธ์แนะนำและกระตุ้นให้นักศึกษาที่อยู่ในความควบคุมการทำภาคินพนธ์ได้ใช้บริการคลินิกภาคินพนธ์ที่หอสมุดจัดขึ้น

2.2 จัดทำโปสเตอร์แนะนำบริการติดที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ของหอสมุด และของคณะเทคนิคการแพทย์

2.3 แนะนำบริการด้วยภาพและข้อความบนเว็บไซต์ และ Facebook หอสมุดคณะเทคนิคการแพทย์

2.4 บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่หอสมุด แนะนำบริการและเชิญชวนนักศึกษากลุ่มเป้าหมายให้ใช้บริการ ณ เคาน์เตอร์บริการหอสมุด

3. **จัดทำสื่อประกอบการให้บริการ** เป็นการจัดทำสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่บรรณารักษ์ใช้ประกอบการให้คำปรึกษา แนะนำ และฝึกอบรมวิธีการสืบค้นสารสนเทศและการอ้างอิงเอกสาร ตลอดจนสื่อที่ใช้ในการแนะนำการใช้บริการต่างๆ ของหอสมุด เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- PowerPoint ในหัวข้อที่เกี่ยวกับการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการใช้โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรม สำหรับบรรยายในการฝึกอบรม
- เอกสารแนะนำบริการในรูปแบบ e-Books

- แผ่นพับแนะนำบริการ
- เอกสารอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์ห้องสมุด

4. ดำเนินการให้บริการ ห้องสมุดเริ่มดำเนินการให้บริการคลินิกภาคินพนธ์ตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 เป็นต้นมา ด้วยการบริการที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังทำภาคินพนธ์ โดยบรรณารักษ์เป็นผู้ให้บริการ ดังนี้

4.1 บริการให้คำปรึกษา แนะนำการสืบค้นสารสนเทศในหัวข้อที่ทำภาคินพนธ์ เป็นการให้บริการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล โดยแนะนำวิธีการสืบค้นและช่วยค้นคว้าข้อมูลที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด เพื่อให้ นักศึกษาได้รับสารสนเทศที่ตรงต่อความต้องการและครบถ้วนมากที่สุด

4.2 บริการจัดหาเอกสารฉบับเต็มจากแหล่งสารสนเทศอื่นๆ ในกรณีที่นักศึกษาไม่สามารถสืบค้นเอกสารฉบับเต็มได้จากห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ ห้องสมุดจะดำเนินการติดต่อขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan) เพื่อจัดหาเอกสารฉบับเต็มทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ให้นักศึกษา โดยนักศึกษาสามารถส่งคำขอใช้บริการผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ ของห้องสมุด ได้แก่ e-Mail, Ask a Librarian, แบบฟอร์มบนเว็บไซต์ และติดต่อขอใช้บริการด้วยตนเองที่ห้องสมุด

4.3 บริการให้คำปรึกษา แนะนำการเขียนเอกสารอ้างอิงที่ถูกต้องตามมาตรฐานสากล เป็นการแนะนำวิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงให้นักศึกษาที่ต้องการปรึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อให้ นักศึกษาเขียนรายการอ้างอิงได้อย่างถูกต้อง รูปแบบการอ้างอิงที่ห้องสมุดแนะนำมี 2 รูปแบบ คือ Vancouver และ APA 6th edition ซึ่งเป็นรูปแบบที่ คณะเทคนิคการแพทย์กำหนดให้ใช้ในการเขียนเอกสารอ้างอิงในภาคินพนธ์

4.4 บริการตรวจสอบความถูกต้องของการเขียนเอกสารอ้างอิง เป็นบริการที่บรรณารักษ์ช่วยตรวจสอบการเขียนเอกสารอ้างอิงแต่ละรายการที่นักศึกษาจัดทำในภาคินพนธ์ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นแบบแผนเดียวกันตลอดทั้งเล่ม

4.5 บริการแนะนำการใช้โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรม EndNote Basic โดยจัดอบรมให้นักศึกษาเป็นรายกลุ่มตามเวลาที่ได้นัดหมาย เพื่อแนะนำการใช้โปรแกรม EndNote Basic ในการจัดการรายการเอกสารอ้างอิงที่ใช้ประกอบการเขียนภาคินพนธ์

4.6 บริการแนะนำการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดได้จัดโปรแกรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตลอดปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแนะนำเทคนิควิธีการสืบค้นสารสนเทศ และการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดให้บริการ เช่น ฐานข้อมูล Pubmed, ScienceDirect, Proquest Health and Medical Complete, CINAHL เป็นต้น ซึ่งนักศึกษาสามารถนัดวันและเวลาเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่สนใจ

5. การประเมินผลการใช้บริการ ห้องสมุดได้จัดทำแบบสอบถามการใช้บริการคลินิกภาคินพนธ์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บริการ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการบริการคลินิกภาคินพนธ์ให้มีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของนักศึกษาที่ใช้บริการอย่างแท้จริงมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินการจัดบริการคลินิกภาคินิพนธ์ ระหว่างเดือนมกราคม - กันยายน 2557 กลุ่มเป้าหมายที่ให้บริการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนกระบวนวิชาภาคินิพนธ์ จำนวน 267 คน ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางแผนจัดกิจกรรมบริการคลินิกภาคินิพนธ์ ประชาสัมพันธ์การบริการ จัดทำสื่อประกอบการให้บริการ ดำเนินการให้บริการโดยบรรณารักษ์เป็นผู้ให้บริการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม และประเมินผลการให้บริการ

ผลการศึกษาพบว่า มีนักศึกษาใช้บริการ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 52.06 ของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการให้บริการ การประเมินผลการให้บริการคลินิกภาคินิพนธ์จากแบบสอบถาม จำนวน 101 ชุด พบว่า นักศึกษาที่ใช้บริการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96) เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.31) เป็นนักศึกษาสาขาวิชากิจกรรมบำบัด

ด้านการรับทราบการให้บริการคลินิกภาคินิพนธ์ นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 68.32) รับทราบการให้บริการจากเพื่อน รองลงมารับทราบจากอาจารย์ที่ปรึกษา (ร้อยละ 62.38) และรับทราบผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ (ร้อยละ 23.76) สำหรับบริการที่นักศึกษาใช้มากที่สุด คือ บริการให้คำปรึกษา แนะนำการสืบค้นสารสนเทศในหัวข้อที่ท่าภาคินิพนธ์ (ร้อยละ 73.27) รองลงมา คือ บริการแนะนำการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 59.41) บริการแนะนำการเขียนและตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนเอกสารอ้างอิง (ร้อยละ 54.46)

ด้านความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บริการ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.46 โดยนักศึกษามีข้อเสนอแนะให้ห้องสมุดทำการประชาสัมพันธ์การให้บริการคลินิกภาคินิพนธ์ให้เป็นที่รับทราบอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นบริการที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่กำลังทำภาคินิพนธ์เป็นอย่างมาก

การจัดบริการคลินิกภาคินิพนธ์ของห้องสมุดคณะเทคนิคการแพทย์ มุ่งให้บริการเชิงรุกที่สนับสนุนการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยคำนึงถึงประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะที่นักศึกษาจะได้รับจากการใช้บริการของห้องสมุดเพื่อการค้นคว้าวิจัยในการทำภาคินิพนธ์ อันจะเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ ภาคศึกษากิจกรรมบำบัดได้มองเห็นประโยชน์ของบริการนี้ที่มีต่อการเรียนการสอนกระบวนวิชาภาคินิพนธ์ จึงได้กำหนดให้นักศึกษาสาขาวิชากิจกรรมบำบัดทุกคนที่เรียนกระบวนวิชาภาคินิพนธ์จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมของบริการคลินิกภาคินิพนธ์อย่างน้อย 1 กิจกรรม จึงจะได้รับการอนุมัติให้เสนอโครงร่างภาคินิพนธ์

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินการให้บริการที่พบว่านักศึกษาที่ใช้บริการมากที่สุด คือ นักศึกษาสาขาวิชากิจกรรมบำบัด ในขณะที่นักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ได้แก่ สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ รังสีเทคนิค และกายภาพบำบัด ยังมีการใช้บริการไม่มากนัก จึงควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้นักศึกษาทุกคนที่เรียนกระบวนวิชาภาคินิพนธ์ได้รับทราบและใช้บริการเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาในการจัดทำภาคินิพนธ์ที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ห้องสมุดควรประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาภาคินิพนธ์ในการกำหนดให้นักศึกษาทุกคนที่อยู่ในความควบคุมการทำ

ภาคินพนธ์ใช้บริการคลินิกภาคินพนธ์ เพื่อให้การค้นคว้าข้อมูลประกอบการทำภาคินพนธ์ดำเนินไปอย่างสะดวกและราบรื่น อีกทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระบางส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษาได้อีกด้วย

การนำไปใช้ประโยชน์

1. ประโยชน์ต่อนักศึกษา

1.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการทำวิจัยของนักศึกษา โดยบริการต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดให้สามารถช่วยนักศึกษาให้ลดระยะเวลาในการสืบค้นสารสนเทศ ลดระยะเวลาในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศภายในห้องสมุดรวมทั้งลดระยะเวลาในการเขียนและแก้ไขเอกสารอ้างอิง

1.2 เพิ่มศักยภาพของนักศึกษาในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ และได้รับสารสนเทศเพื่อการวิจัยที่ตรงตามความต้องการ

1.3 ส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการแสวงหาสารสนเทศด้วยตนเอง และมีความรู้ความเข้าใจในการอ้างอิงเอกสารได้อย่างถูกต้องตามมาตรฐานสากล

2. ประโยชน์ต่อห้องสมุด

2.1 ห้องสมุดมีบริการเชิงรุกที่สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้สามารถทำวิจัยได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 เป็นการเพิ่มบทบาทของห้องสมุดที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย

2.3 บรรณารักษ์เป็นที่ยอมรับของนักศึกษาและอาจารย์ในฐานะผู้มีความรู้ในทางวิชาชีพที่ช่วยสนับสนุนให้การวิจัยดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดได้รับการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัยอย่างคุ้มค่า

รายการอ้างอิง

คณะกรรมการบริหารกระบวนวิชาภาคินพนธ์ประจำคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2553). *เอกสารประกอบการศึกษากระบวนวิชาภาคินพนธ์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. เชียงใหม่: คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พรชนิตว์ สีนาราช. (2555). *รูปแบบการจัดบริการสนับสนุนการวิจัยสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อังคณา สุวีวรรณ. (2551). *Dissertation & research clinics*. *นิตยสารบรรณารักษ์*, 1(8), สืบค้นจาก <http://librarianmagazine.com/VOL1NO8/desertation.html>